

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ СА ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ У КОСОВСКОЈ
МИТРОВИЦИ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Датум 15.01.2024.

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ
ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ	
1. Датум и орган који је именовао комисију 26.12.2023. год Одлуком бр. 2448 Наставно-научног већа Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, образована је комисија за оцену подобности докторанта <i>"Димензије религиозности: самоидентификација, религијска свест и религијска пракса код студената у мултикултуралној средини - северна Косовска Митровица и Нови Пазар"</i> .	
2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назив уже научне области за коју је изабран у звање, назив факултета (установе) у којој је члан комисије запослен:	
1. др Зоран Недељковић, ванредни професор Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици; научна област: Социолошке науке, ужа научна област: Социологија (председник)	
2. др Урош Шуваковић, редовни професор Учитељског факултета Универзитета у Београду (нов назив: Факултет за образовање учитеља и васпитача Универзитета у Београду); научна област: Социолошке науке, ужа научна област: Социологија (члан)	
3. др Иван Башчаревић, ванредни професор Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици; научна област: Социолошке науке, ужа научна област: Социологија (члан)	
4. др Оливера Марковић-Савић, редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици; научна област: Социолошке науке, ужа научна област: Социологија (ментор)	
5. др Зоран Милошевић, научни саветник, Институт за политичке студије, Београд; научна област: Социолошке науке, ужа научна област: Социологија (ментор)	
II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА	
Радица (Момир) Антић, рођ. Недељковић, рођена је 17. 9. 1991. године у Крагујевцу. Живи у Крагујевцу. Дипломирала је 2014. на Филозофском факултету Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, на Катедри за социологију, са просечном оценом 8,31 стекавши звање дипломирани социолог. На истом факултету је 2015. године завршила мастер академске студије социологије са просечном оценом 9,83 и одбранила мастер рад на тему „Православље и глобализацијски изазови“, стекавши звање мастер социолога. На овом факултету је школске 2015/2016. године уписала докторске академске студије социологије и положила све предвиђене испите на прве две године студија и одбрану нацрта докторске дисертације. Испити које је положила су: Социологија града (проф. др. Радомир Ђорђевић, 01.06.2016. г); Религија у доба транзиције и глобализације (проф. др Петар Анђелковић 01.09.2016. г); Општа социологија (проф. др Љубиша Митровић 20.09.2016. г); Социолошке теорије (проф. др Александар Петровић, 18.10.2016.г); Етнокултура Срба у савременим друштвеним процесима (проф. др Петар Анђелковић 06.09.2017. г); Методологија друштвених наука (проф. др Урош Шуваковић, 22.09.2017. г); Социјална искљученост и сиромаштво (проф. др Оливера Марковић-Савић, 23.10.2017. г); Студијски истраживачки рад 1 (проф. др Урош Шуваковић, 05.02.2018. г); Студијски истраживачки рад 2 (проф. др Урош Шуваковић, 05.02.2018. г); д) Израда и одбрана нацрта докторске тезе (Комисија: проф. др Оливера Марковић-Савић, проф. др Иван Башчаревић, проф. др Зоран Недељковић, 15.11.2023. г). Од 2017. године запослена је на Филозофском факултету у Косовској Митровици у звању	

асистента, и изводи вежбе на основним и мастер академским студијама. Учествовала је на више међународних и националних научних скупова. Била је члан комисије за одбрану више од десет завршних радова на ОАС Социологија. Члан је Српског социолошког друштва (ССД).

III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

1. Недељковић, Р. (2016). Кад се човек роди, цео свет се радује, а само он плаче. Али треба живети тако, да када се он упокоји цео свет плаче, а само се он радује. *Баштина* 40, 199-217. **M52**
2. Недељковић, Р. (2016). Србија у модернизацијским процесима: национализам и (или) мултикултурализам. У С. Словић (прир. и ур.), *Косово и Метохија у контексту балканских народа и држава* (стр. 353-368). Лепосавић: Институт за српску културу
3. Недељковић, Р. (2016). За крст часни – српска ентелехија и духовна снага голготе. У У. Шуваковић (прир. и ур.) *Век српске голготе 1915-2015*, књ. 3 (стр. 341-357). Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици.
4. Недељковић, Р. (2017). Православље и глобализацијски изазови: будућност православља ако је има?. У У. Шуваковић, В. Чоловић и О. Марковић-Савић (прир. и ур.), *Глобализација и глокализација* (599-612). Београд: Српско социолошко друштво, Косовска Митровица: Филозофски факултет, Београд: Институт за политичке студије.
5. Недељковић, Р. (2017). Ризично друштво и аморални морализам. *Зборник радова Филозофског факултета у Приштини* XLVII (2), 283-297. DOI: 10.5937/ZRFFP47-12673 **M51**
6. Недељковић, Р., Перовић, Б. (2017). Образовна технологија и компетенције наставника. У А. Мандак (ур. и прир.) *Иновације у васпитању и образовању: дигитализација, иновативни програми и модели* (стр. 375-385). Лепосавић: Учитељски факултет у Призрену – Лепосавић.
7. Анђелковић, П., Недељковић, Р. (2016). Хуманистичко образовање у злим временима, тешка времена и/или слаби наставници. У М. Јоковић (прир. и ур.) *Наше стварање* (стр. 123-129). Алексинац: Висока школа за васпитаче струковних студија
8. Анђелковић, П., Недељковић, Р. (2016). Индивидуална и (или) колективна права у глобализирајућем друштву. У М. Крвавац (прир. и ур.) *Људска права – између идеала и изазова садашњости* (стр. 297-310). Косовска Митровица: Правни факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици
9. Анђелковић, П., Недељковић, Р., Тодоровић, М. (2016). Образовање у временима аморалног морализма. У С. Нешковић (уред. и пр.) *Образовање, право и безбедност у функцији развоја друштва* (стр. 365-377). Ниш: Факултет за право, безбедност и менаџмент „Константин Велики“
10. Анђелковић, П., Недељковић, Р. (2017). Радно (не)право – од домаћинског ка слугарском народу. У О. Јовић-Прлаиновић (ур. и прир.) *Национално и међународно право – актуелна питања и теме* (стр. 319-334). Косовска Митровица: Правни факултет
11. Анђелковић, П., Недељковић, Р. (2017). Миграције у Србији – од огњишта која гасну до региона који гасну?. У Г. Констадиновић (ур. и прир.) *Друштвено – политичке и економске импликације процеса миграција* (стр. 189-200). Ниш: Факултет за право, безбедност и менаџмент „Константин Велики“.
12. Анђелковић, П., Недељковић, Р. (2018). Национална дезоријентисаност и опстанак српског народа. У Д. Батављевић (ур. и прир.) *Демографска слика у Србији пет до дванаест* (стр. 179-196). Београд: Удружење „ОПСТАНАК“ за борбу против беле куге и за обнављање становништва и Православна академија, наука, уметности, вештина и иновација Србије
13. Недељковић, Р. (2018). Социологија у цепу. *Социолошки преглед* LII (2), 663-666. DOI: 10.5937/socpreg52-16879 (приказ)
14. Недељковић, Р. (2018). Домаће, а светско – брендови као развојна шанса пограничних општина. У Д. Костић, А. Симоновић и В. Стојановић (прир. и ур.) *Регионални развој и погранична сарадња* (стр. 171-178). Пирот: ОУ Привредна комора
15. Недељковић, Р., Анђелковић, Н. (2018). Србија као држава благостања: са или без ЕУ?. У М. Лончар Вујновић (прир. и ур.) *Наука без граница*, књ. 4 (стр. 267-282). Косовска Митровица: Филозофски факултет
16. Недељковић, Р. (2019). Православна религија као фактор друштвеног развоја и правне сигурности. У Д. Мировић (прир. и ур.) *Право у функцији друштвеног развоја* (стр. 143-156). Косовска Митровица: Правни факултет
17. Недељковић, Р., Анђелковић, Н. (2019). Традиционално и савремено – шанса за развој туризма и опстанак српског села. У Д. Костић (прир. и ур.) *Регионални развој и прекогранична сарадња* (стр. 443-452). Пирот: ОУ Привредна комора Пирот

18. Недељковић, Р., Недељковић, З. (2020). Ревитализација заната – промоција и развој пограничних општина. У Д. Костић (прир. и ур.) *Регионални развој и сарадња* (стр. 695-702). Пирот: ОУ Привредна комора Пирот
19. Недељковић, Р. (2016). Модернизација као услов опстанка српског села – да и не?. У М. Аранђеловић, Александар Виденовић (прир. и ур.) *Узроци и последице друштвених промена у руралном простору: шта да се ради на локалном и државном нивоу?* (стр. 40-49). Београд: Завод за проучавање села: Српско удружење за социологију села и пољопривреде: Балканска асоцијација за социологију села и пољопривреде.
20. Недељковић, Р., Настић, Н. (2020). Православна религија у временима дехристијанизације. У О. Вујовић, Д. Мировић, Д. Челић (прир.и ур.) *800 ГОДИНА АУТОКЕФАЛНОСТИ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ* (стр. 209-226). Косовска Митровица: Правни факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем Косовској Митровици.
21. Станојевић, М., Недељковић, Р. (2020). Транзиција у Србији и појава прекаријата. У О. Марковић Савић, Н. Прашевић (прир. и ур.). *Наука без граница*, књ. 3 (стр. 373-387). Косовска Митровица: Филозофски факултет.
22. Анђелковић, П., Недељковић, Р. (2021). Бег од светог савременог човечанства, Зборник радова са међународне научне конференције *Светост и дух времена* одржане од 6-8 августа, приредио Зоран Милошевић. Београд: Институт за политичке студије Београд и Удружење Милош Милојевић Црна
23. Недељковић, Р. (2022). Размишљања о слободи и моралу у делу Драгољуба Јовановића. *Политичка ревија* 4/2022, (255-273). DOI: <https://doi.org/10.22182/pr.7442022.12> **M51**
24. Анђелковић, П., Недељковић, Р. (2023). Морална схватања сељака као вредносни оријентир у делу Драгољуб Јовановића. У С. Шљукић, Д. Јанковић (прир. и ур.). *Село између традиције и сталних промена* (стр. 303-328).

НАПОМЕНА: Комисија није категорисала све радове кандидата, већ само оне који су релевантни за пријаву теме докторске дисертације. С обзиром на то да се, према Правилнику Универзитета у Приштини о докторским студијама (2019, пречишћен текст), у ДХ пољу, захтева најмање један објављен рад категорије M51, из уже научне области из које се дисертација пријављује, при чему је потребно да је кандидат први или једини аутор, Комисија констатује да је тај услов задовољен

IV ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Увидом у биографију и библиографију кандидата, комисија сматра да кандидат Радица М. Антић, рођ. Недељковић испуњава све услове за израду докторске дисертације.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

НАПОМЕНА:

На основу Одлуке бр. 2448, од 26.12.2023. године за равноправне менторе су предложени др Оливера Марковић-Савић, редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Катедра за социологију, ужа научна област Социологија и др Зоран Милошевић, научни саветник Института за политичке студије у Београду, ужа научна област Социологија.

За ментора је предложен/а др Оливера Марковић-Савић, (звање) редовни професор Филозофског факултета у Косовској Митровици, Катедра за социологију.

Библиографија ментора са најмање 5 (пет) јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација.

1. Марковић-Савић, О., Бакић-Мирић, Н. (2022) Друштвене и индивидуалне претпоставке за интеркултурну комуникацију. *Социолошки преглед*, 56(1), 189-209. <https://doi.org/10.5937/socpreg56-36121> **M23**
2. Valjarević A., Petrović J., Marković-Savić O., Filipović D., Ristić, D., Radovanvić D., Azdejković, M. (2020) Roma Inner Migration Tradition Between Social Inclusion and the Protection of Natural Resources *SAGE Open*. April-June 2020: 1-10. <https://doi.org/10.1177/2158244020919486> **M23**

3. Marković-Savić, O., Popić S. (2020) Identity and symbolic representations of political values: the example of social organisations in Kosovska Mitrovica. *Culture and identities*. Petrović J. et. all (ed.) Belgrade (Serbian Sociological Association): Institute for Political Studies. p. 229-242. M14
4. Marković-Savić O. (2019). Kosovska Mitrovica – A contribution to the recent history of the city and a sociological understanding of the causes of ethnic division. *Sociology in XXI century: challenges and perspectives*. Petrović, J., Miltojević, V., Trotsuk, I. (ed.) Niš-Belgrade: University of Niš, Faculty of Philosophy, Serbian Sociological Association. p. 305-316. M33
5. Марковић-Савић О. (2018). *Етницитет. Социолошко истраживање етницитета у северном делу Косовске Митровице*, Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини. Одлука наставно-научног већа бр. 1839, од 20. 06. 2018. ИСБН 978-86-6349-107-6. M42
6. Марковић-Савић О., Вукотић-Лазар М., (2018). Мултикултурна стварност Косовске Митровице. *Наука без граница*, (уређивачки одбор: М. Лончар-Вујновић и др.) Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини. стр. 211-224. M13
7. Ј. Петровић, О. Марковић-Савић, (2017). Ко су актери дестабилизације мира на Косову и Метохији: резултати истраживања студентске популације. *Глобализација и глокализација*, У. Шуваковић, В. Чоловић, О.Марковић Савић (ур. и прир.). Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини ; Београд : Српско социолошко друштво: Институт за политичке студије, стр. 705 – 720. M14
8. Марковић-Савић О. (2016). Етнички стереотипи студената на северу Косова и Метохије и у Београду: представе о свом народу и другима, у У. Шуваковић, Ј. Петровић (ур. и прир.) *Студенти на северу Косова и Метохије: резултати емпијских истраживања ставова*, стр. 19-43. Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини. M44
9. Марковић О. (2010) „Етнички идентитет Срба у Косовској Митровици - етнички подељеном граду“, у Д. Маликовић (гл. и одг. ур) *Косово и Метохија у цивилизацијским токовима*, књ. 4 У. Шуваковић (ур) „Социологија и друге сруштвене науке“, стр. 493-509. Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини. M14

За ментора је предложен/а др Зоран Милошевић, научни саветник Института за политичке студије у Београду.

Библиографија ментора са најмање 5 (пет) јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација

1. Милошевић, З. (2023), *Фанар и Српска православна црква, Српска политичка мисао*, 82(4), 161-181. <https://doi.org/10.5937/spm82-47089> M24
2. Милошевић, З. (2022), „Страх од слободе“, *Ериха Фрома у светлу православне антропологије*, *Политичка ревија* 73(1), 11-42. <https://doi.org/10.22182/pr.7332022.1> M51
3. Милошевић, З. (2022), *Источни папизам и покушај потчињавања (дела) Српске православне цркве Фанару, Национални интерес* 42(2), 121-145. <https://doi.org/10.22182/ni.4222022.7> M51
4. Милошевић, З. (2021), *О губитку територија и асимилацији православних Словена, Национални интерес*, 40(1), 231-257. <https://doi.org/10.22182/ni.4012021.7> M51
5. Милошевић, З. (2016), *Источна (гео)политика Ватикана, Политичка ревија* 1/2016, 57-77. <https://doi.org/10.22182/pr.4712016.4> M51
6. Милошевић, З. (2020) *Сто година евроазијске интеграционе идеје, Политичка ревија* 1/2020, 113-133. <https://doi.org/10.22182/pr.6312020.4> M51
7. Милошевић, З. (2019) *Маркс и Енгелс о Словенима, Национални интерес* 3/2019, 215-229. <https://doi.org/10.22182/ni.3632019.10> M51
8. Милошевић Зоран (2020), *Мржња, идентитет и православље: прилог проучавању светости и светаца у формирању идентитета православних народа*. У З. Милошевић (прир). *Светост и*

идентитет: улога светости и светаца у формирању идентитета православног народа. (350-369). Београд: Институт за политичке студије. ISBN - 978-86-7419-321-1 **M45**

9. Милошевић, З. (2014) Зашто православље смета Новом светском поретку. У: Б. Ковачевић (прир) *Глобализација и суверенитет са освртом на Босну и Херцеговину*. (305-310). Бања Лука: Европски дефендологија центар. ISBN 978-99955-22-70-4 **M33**

Комисија сматра да др Оливера Марковић-Савић и др Зоран Милошевић испуњавају све услове за менторе ове докторске дисертације за област Социолошке науке, ужа научна област Социологија.

VI ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ:

ОЦЕНА:

1. Формулације назива дисертације

Комисија закључује да је радни назив дисертације *Димензије религиозности: самоидентификација, религијска свест и религијска пракса код студената у мултикултуралној средини - северна Косовска Митровица и Нови Пазар* ИЗ ЈЕЗИЧКИХ И РАЗЛОГА ПРЕЦИЗНОСТИ ОДРЕЂЕЊА АДМИНИСТРАТИВНОГ ПОДРУЧЈА ИСТРАЖИВАЊА ТРЕБА ИЗМЕНИТИ, У СМISЛУ КАКО ЈЕ ТО ВЕЋ ЗАКЉУЧИЛО НАСТАВНО-НАЧНО ВЕЋЕ У ОБРАЗЛОЖЕЊУ Одлуке бр. 2448/26.12.2023. године ПРИ ЧЕМУ СЕ НЕ ЗАЛАЗИ У СУШТИНУ ТЕМЕ ИСТРАЖИВАЊА. СТОГА КОМИСИЈА СМАТРА ДА ЈЕ НАСЛОВ ТЕМЕ *Димензије религиозности: самоидентификација, религијска свест и религијска пракса студената у мултикултуралној средини - северни део Косовске Митровице и Нови Пазар* прикладан и да добро репрезентује суштину предложене теме истраживања.

2. Предмета (проблема) истраживања

Опис теме: У мултиконфесионалним срединама попут северног дела Косовске Митровице и Новог Пазара, а које су предмет анализе у овом раду, истраживање религиозности има посебан значај, отуда је научно и друштвено оправдано. Када говоримо о односу религије и религиозности, полази се од става да је реч о релативно независним појавама, које су међусобно детерминисане и повезане. Кључна разлика између религије и религиозности јесте у томе да се религија везује за друштво, а религиозност за појединца. Најпре код истраживања религиозности полази се од претпоставке да је религиозност израз индивидуалних карактеристика и развоја личности, трагање за одговорима на одређене људске животне потребе, као што су потреба за припадносту, сигурношћу, смислом живота. Такође, религиозност обухвата и теоријску димензију која подразумева индивидуално познавање карактеристика вере са којом се појединац самоидентификује, познавање историјата и развоја конкретне религије, њена начела, каноне и слично. Трећа димензија је практиковање религије која подразумева претходне две (емоционалну и теоријску), међутим, и нову димензију која је акциона, тј. у којој мери практично примењујемо у свакодневном животу оно што знамо о религији којој припадамо, са којом се самоидентификујемо. За поље ове дисертације посебно је важно питање веза између толеранције према другом и религиозности, из разлога што у мултиетничким срединама, конфесионална припадност је најчешће узрок нетолеранције и социјалне дистанце према другом. Даље, посебно важно питање, које је предмет истраживања у овом раду јесте однос етничког и религијског идентитета. Полазна основа у објашњењу односа етничког и религијског идентитета јесте да су етничка и верска припадност емоционално најснажније категорије социјалног идентитета већине чланова одређене друштвене заједнице. Нарочито је то случај у мултиетничким срединама, какве су ове које су предмет истраживања, где се два идентитета спајају и готово поистовећују. Припадност српској заједници углавном се поистовећује са припадносту православљу, док се припадност Албанцима или Бошњацима поистовећује са припадносту исламу. Управо из тог разлога једно од истраживачких питања у раду јесте и питање да ли улога религије може представљати препреку у остварењу мултикултуралног и плуралистичког друштва? Практиковање религије, посебно у религијским ритуалима, у мултикултуралним срединама представља али и указује на јасно постављену границу између „њих“ и „нас“. Како је ово истраживање усмерено на истраживање практиковања религије у мултикултуралним

средионама намеће се потреба и теоријске елаборације појма мултикултуралности. Поред тога, за дубље објашњење различитих етницитета који живе на одређеном простору важан је и појам интеркултурализма, који тежи отвореним моделима културе, подстицању њихових контаката и прожимању. Док мултикултурализам означава постојање више култура на једном простору, интеркултурализам наглашава однос међу културама и неопходност међусобне интеракције, размену, скуп динамичних токова који обележавају сусрете појединца различитог културног идентитета. Дакле, интеркултурализам, означава да различите културе живе у интеракцији. Када се налазимо у средионама где је на делу сусрет различитих религија – религијски плурализам, питање које се прво намеће јесте да ли могућ интеррелигијски дијалог између њих. Једна од кључних функција интеррелигијског дијалога јесте превазилажење политичких конфликта који имају верску димензију. У таквим конфликтима религија је често виђена као део проблема.

Комисија закључује да је предложени предмет истраживања својом сложеностју, актуелностју и значајем у областима дисертације.

3. Библиографија прелиминарних истраживања

Кандидат је приложио библиографију од 243 библиографских јединица релевантних за истраживање. Овде наводимо јединице најзначајније за истраживање:

1. Adler, A. (1987). Religion and individual psychology. *Individual Psychology* 43 (4), 522.
2. Aleksov, B. (2004). *Veronauka u Srbiji*. Niš: JUNIR: Sven
3. Allport, G. W. (1950). *The individual and his religion A psychological interpretation*. New York: Macmillan.
4. Allport, G. W. (1954) *The Nature of Prejudice*. Reading, MA: Addison-Wesley
5. Allport, G. W., Ross, J. M. (1967). Personal religious orientation and prejudice. *Journal of personality and social psychology* 5 (4), 432.
6. Argyle, M., Hills, P., Francis, J., Jackson, C. (2004). Primary personality trait correlates of religious practice and orientation. *Personality and Individual Differences* 36, 61–73
7. Appleby, R.S. (2000). *The ambivalence of the sacred: Religion, violence and reconciliation*. Lanham, MD: Rowman and Littlefield
8. Антонић, С. (2008). *Културни рат у Србији*. Београд: Завод за уџбенике
9. Barry, B. (2001). *Culture and Equality: An Egalitarian Critique of Multiculturalism*. Harvard University Press
10. Bašić, G. (2018). *Multikulturalizam i etnicitet*. Београд: Institut društvenih nauka
11. Blagojević, M. (2004). *Religija i crkva u transformacijama društva: sociološko-istorijska analiza religijske situacije u srpsko-crnogorskom i ruskom (post)komunističkom društvu*. Београд: Institut za iloziju i društvenu teoriju
12. Благојевић, М. (2011). Актуелна религиозност грађана Србије. У А. Младеновић (прир. и ур.), *Религиозност у Србији 2010.: истраживање религиозности грађана Србије и њиховог става према процесу европских интеграција*, (стр. 43-72). Београд: Хришћански културни центар: Центар за европске интеграције: Фондација Конрад Аденауер
13. Вујић, Д. (2019). Значај и проблеми верске наставе у Републици Србији из перспективе политикологије религије. *Религија и толеранција: часопис Центра за емпијска истраживања религије* 17 (31), 21-34
14. Вукадиновић, З. (2002) Косовска Митровица у историјским документима 1455–1957.: Од (Д)митровице до Северне Косовске Митровице. *Баштина* 14, 265–277.
15. Vasović, M. (1997). Karakteristike grupnih identifikacija i odnos prema drugim etničkim grupama. U S. Mihailović (prir. i ur.), *Između osporavanja i podrške: javno mnjenje o legitimitetu treće Jugoslavije*. Београд: Institut društvenih nauka, Centar za politička istraživanja i javno mnjenje
16. Vratuša-Žunjić, V. (1996). Stanje religioznosti u bivšoj Jugoslaviji neposredno pred rat 1991. *Sociološki pregled* 30 (4), 495–511.
17. Vukomanović, M. (2001). *Interreligijski dijalog kao vid pomirenja u Jugoistočnoj Evropi*. Београд: Београдска отворена школа

19. Vukomanović, M. (2016). Srpska pravoslavna crkva, desekularizacija i demokratija. *Poznaskie Studia Slawistyczne* 10, 269–79.
20. Golubović, Z. (1999). *Ja i drugi: antropološka istraživanja individualnog i kolektivnog identiteta*. Beograd: Republika
21. Gluščević, M. (1966). Religija u ličnom i društvenom životu studenata. U M. Janićijević (ur. I prir.), *Jugoslovenski studenti i socijalizam*, (str. 247–310). Beograd: Institut društvenih
22. nauka.
23. Duijzings, G. (2000). *Religion and the Politics of Identity in Kosovo*. New York: Columbia University Press.
24. Димитријевић, Д. (2008). *Јединство у различитости: верска настава у Србији*. Београд: Завод за уџбенике
25. Dušanić, S. (2020). *Religioznost mladih u postkonfliktnom društvu*. Banja Luka: GrafoMark
26. Đorđević, D. (2007). Veroispovest, u Sociološki rečnik, prir. A. Mimica i M. Bogdanović, Beograd: Zavod za udžbenike
27. Đorđević, D., Todorović, D. (2000). *Mladi, religija, veronauka – izazovi interkulturalizma*. Beograd: AGENA, Niš: KSS
28. Jensen, L. A. (2014). "Religion and identity in young adulthood". Oxford Research Encyclopedia of Psychology. (<https://oxfordre.com/psychology/view/10.1093/acrefore/9780190236557.001.0001/acrefore-9780190236557-e-28>)
29. Jovanović, M. (2014). „O istraživanju religioznih neheteroseksualaca u Srbiji”, u: Dragoljub B. Đorđević i Jasmina Petrović (prir.) Proučavanje društvenih pojava: metodološka razmatranja, Niš: Filozofski fakultet; Mašinski fakultet, str. 159-175.
30. Joksimović, S. i Z. Kuburić (2002): Verska tolerancija i distanca; u Z. Kuburić (prir.): *Religija, veronauka, tolerancija* (137–154). Novi Sad: Centar za empirijska istraživanja re
31. ligije.
32. Kuzmanović, B. (1994). Socijalna distanca prema pojedinim nacijama: etnička distanca. U M. Lazić (prir. i ur.), *Razaranje društva: jugoslovensko društvo u krizi 90-tih*, (str. 225-244). Beograd : Fiilip Višnjic
33. Kuburić, Z., Vukomanović, M. (2005). Religius Education: The Case of Serbia, *Sociologija: časopis za sociologiju, socijalnu psihologiju i socijalnu antropologiju* 47 (3), 229-255
34. Кубурић, З. (2009), Слика о Богу у ставовима опште популације на Балкану – субјективизација истине, у : В. Јеротић, М. Ивановић, Религија између истине и друштвене улоге, Београд.
35. Kuburić, Z. (2010), „Etnička i verska distanca u Srbiji“, u Religioznost u Srbiji 2010, Centre for European Studies, Hrišćanski kulturni centar, Konrad Adenauer Stitung, Beograd
36. Кубурић, З. (2011). Верска настава у Србији - десет година после враћања у образовни систем, Религиозност у Србији 2010. : истраживање религиозности грађана Србије и њиховог става према процесу европских интеграција, (ур. А. Младеновић), Београд: Хришћански културни центар : Центар за европске интерграције : Фондација Конрад Аденауер
37. Kuburić, Z., Zotova, A. (2019). *Uloga religije, porodice i obrazovanja u procesu pomirenja: razlike u stavovima manjine i većine u Bosni i Hercegovini*. Novi Sad : CEIR
38. Марковић-Савић, О., Бакић-Мирић, Н. (2022) Друштвене и индивидуалне претпоставке за интеркултурну комуникацију. *Социолошки преглед* 56 (1), 189-209. дои: 10.5937/соцпрег56-36121
39. Мушовић, Е. (1979). *Етнички процеси и етничка структура становништва Новог Пазара*. Београд : Етнографски институт САНУ
40. Мушовић, Е. (1989). Послератне миграције и имиграције становништва новопазарског краја, *Новопазарски зборник* (1), 141 – 152.
41. Marković-Savić O. (2019). Kosovska Mitrovica – A contribution to the recent history of the city and a sociological understanding of the causes of ethnic division. *Sociology in XXI century: challenges and perspectives*. Petrović, J., Miltojević, V., Trotsuk, I. (ed.) Niš-Belgrade: University of Niš, Faculty of Philosophy, Serbian Sociological Association. p. 305-316.
42. Marković-Savić, O., Popić S. Identity and symbolic representations of political values: the example of social organisations in Kosovska Mitrovica. *Culture and identities*. Petrović J. et. all (ed.) Belgrade (Serbian Sociological Association): Institute for Political Studies. p. 229-242.

43. Марковић-Савић О. (2018). *Етницитет. Социолошко истраживање етницитета у северном делу Косовске Митровице*. Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини.
44. Марковић-Савић О. (2016). Етнички стереотипи студената на северу Косова и Метохије и у Београду: представе о свом народу и другима, у У. Шуваковић, Ј. Петровић (ур. и прир.) *Студенти на северу Косова и Метохије: резултати емпиријских истраживања ставова*, стр. 19-43. Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини.
45. Месић, М. (2006). *Multikulturalizam: društveni i teorijski izazovi*. Zagreb: Školska knjiga
46. Милошевић, З. (2005). *Црква, наука и политика*. Сарајево: Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву
47. Милошевић, З. (2013). *Религија и идентитет: од прозелитизма до верске и националне асимилације*. Бања Лука: Народна и универзитетска библиотека Републике Српске
48. Надић, Д., Шуваковић, У. (2010). Патриотизам као вредност код студената крајем прве деценије XXI века, *Годишњак Српске академије образовања за 2010 годину*, 859-870
49. Nedović, S. (2007). Distanca, socijalna. U A. Mimica, M. Bogdanović (prir. i ur.). *Sociološki rečnik*, 86. Beograd: Zavod za udžbenike
50. Radosavljević Ćiparizović, D. (2006). *Religioznost i tradicija: Vezanost za religiju i crkvu u Srbiji na raskršću milenijuma*. Beograd: Institut za sociološka istraživanja Filozofskog fakulteta u Beogradu
51. Raz, J. (1994). *Multiculturalism: A Liberal Perspective*, Dissent, Winter
52. Semprini, A. (1999). *Multikulturalizam*. Beograd, Klio
53. Smit, E. (2010). *Nacionalni identitet*. Beograd: Čigoja štampa
54. *Становништво и домаћинства Србије према попису 2002. године*, Горан Панев (уредник), Београд: Републички завод за статистику Србије, Институт друштвених наука, Центар за демографска истраживања, Друштво демографа Србије
55. Petrović, J., Marković-Savić, O. (2017). Ko su akteri destabilizacije mira na Kosovu i Metohiji: rezultati živanja studentske populacije. U U. Šuvaković, V. Čolović, O. Marković Savić (ur. i prir.), *Globalizacija i glocalizacija*, (str. 705-720). Kosovska Mitrovica: Filozofski fakultet Univerziteta u Prištini, Beograd: Srpsko sociološko društvo, Institut za političke studije
56. Petrović, J. (2011). Vrednosni stavovi studenata: Religioznost, prosocijalni stavovi i odnos prema budućnosti. *Godišnjak Srpske akademije obrazovanja za 2010*, 881–96.
57. Petrović, J., Šuvaković, U. (2013). Religioznost, konfesionalna distanca i mesto verske pripadnosti u strukturi identiteta studenata u Kosovskoj Mitrovici. U: Milošević, Z., Đurić, Ž. (ur. i prir.).
58. Radulović, L. (2009). Koncepti porodice u udžbenicima veronauke na primeru pravoslavne, kartoličke i islamske konfesije u Srbiji. U A. Milić, S. Tomanović (prir. i ur.), *Porodice u Srbiji danas u komparativnoj perspektivi*. Beograd: Institut za sociološka istraživanja Filozofskog fakulteta
59. Стојшин, С. (2023) Промене у националној структури становништва Србије почетком 21. века. Социолошки преглед, 57(3), 823-859. <https://doi.org/10.5937/socpreg57-45345>
60. Шутовић, М. (2005). Политизација религије и религизација политике. *Зборник радова Филозофског факултета* 35, 260 – 268
61. Шутовић, М. (2020). „Мултикултурализам“ пре мултикултурализма: или подељени идентитет. *Социолошки годишњак: часопис Социолошког друштва Републике Српске* 15, 7 – 19.
62. Шуваковић, У., Петровић, Ј. (2016а). Етничка дистанца студената на северу Косова и Метохије и у Београду. У У. Шуваковић, Ј. Петровић (прир. и ур.), *Студенти на северу Косова и Метохије*, (стр. 45-56). Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини
63. Шуваковић, У., Петровић, Ј. (2016б). Перцепција вредности патриотизма и приоритетних друштвених циљева код студената Приштинског и Београдског Универзитета. У У. Шуваковић, Ј. Петровић (прир. и ур.), *Студенти на северу Косова и Метохије*, (стр. 73-93). Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини
64. Šuvaković, U., Petrović, J., Nikolić, I. (2023). Confessional Instruction or Religious Education: Attitudes of Female Students at the Teacher Education Faculties in Serbia. *Religions* 14 (2), 160. <https://doi.org/10.3390/rel14020160>

4. Циљеви истраживања

Циљеви Основни циљ овог истраживања јесте утврђивање присутности три димензије религиозности и њихово практиковање код студената у северном делу Косовске Митровице и Новом Пазара, и то димензија самоидентификације, познавања религије и практиковања религије. Намера је да се најпре утврди конфесионална припадност студената, степен и мотиви њихове религиозности, однос према религији и религиозним установама, њихову перцепцију вере, као и друштвену улогу Цркве и верских заједница и сл. У том смислу, научни циљ истраживања је научна дескрипција, научна типологизација и, у одређеним деловима, покушај давања научног објашњења у смислу покушаја утврђивања везе срединског утицаја са истраживаним димензијама религиозности. Друштвени циљ истраживања јесте да се на основу утврђеног деловања димензија религиозности у оваквим, по битним одредбама специфичним срединама, покуша да укаже на начине и могућности јачања толеранције и превазилажења подела, како би се потенцијално смањивала етничка и верска дистанца и конфликтни потенцијал на овим подручјима. Основно истраживачко питање од кога се полази јесте утврдити присутност религиозности код студената у ове две, по социјеталним карактеристикама, битно различите средине, испитати (истражујући наведене димензије религиозности) каквом типу верника би тамошњи студенти могли да припадају и утврдимо, на примерима северне Косовске Митровице и Новог Пазара, како наведени димензије религиозности утичу на живот у мултикултурним срединама.

Хипотезе *Општа хипотеза:* Иако битно различите (северна Косовска Митровица и Нови Пазар), обе средине се одликују значајном религиозношћу. Димензије религиозности који су предмет овог испитивања на студентској популацији указују на тип верника којима студенти припадају. *Прва посебна хипотеза:* Самоидентификација кроз религијску (конфесионалну) припадност је битна карактеристика идентитета студената у обе истраживане средине. *Друга посебна хипотеза:* Познавање сопствене вере, а нарочито познавање вере Другог, није у корелацији са степеном религијске аутоидентификације, при чему (не)познавању вере Другог у значајној мери доприноси конфесионални модел верске наставе коју је похађао током претходног школовања највећи број садашњих студената у северној Косовској Митровици и у Новом Пазару. *Трећа посебна хипотеза:* Непознавање вере другог и изражена аутоидентификација на верској основи, утичу на нетолерантност према Другости, смањујући могућности суживота у мултикултурном окружењу и доприносећи очувању постојећих подела. *Четврта посебна хипотеза:* Практиковање религије је изражено у обе студентске популације, при чему постоје важне разлике у фреквенцији тог практиковања ("верници четири обреда" vs. верници који се држе свих обреда које њихова вера налаже).

5. Очекивани резултати

Очекивани резултати истраживања указаће на два модела верског живота у две територијалне заједнице које су просторно блиске, али су културно битно различите: северном делу Косовске Митровице, као мултикултурном, али претежно српском делу некада јединствене Косовске Митровице и Новом Пазару, као мултикултурној средини, у којој доминира исламски елемент. Истраживање ће показати и на значај самоидентификације студената у религијској равни, на важност познавања сопствене религије, али и религије Другог са аспекта искључивост/толеранција и у том смислу на улогу постојећег модела верске наставе у школском систему Србије. Указаће и на то у ком правцу (не)познавање Другости делује на етничку и конфесионалну дистанцу. Добијени резултати у вези са практиковањем религије, требало би да покажу различитости у испитиване две средине, тако и да понуде одговор на питање о типу верника којем студенти у испитиваним срединама припадају.

6. План рада

Планом рада предвиђено је да се, у првој фази, акценат стави на теоријско истраживање предмета. У том смислу примениће се анализу садржаја доступне литературе и података већ вршених истраживања у сличним срединама. У другој фази биће извршено прикупљање података применом методе испитивања, и то коришћењем техника теста и анкете. За коришћени инструмент предвиђена је анкета која сачињава око педесет питања, претежно затвореног типа. Поред анкете користиће се и тест који садржи питања о познавању сопствене религије, као и религије Другог. Оба инструмента биће прилагођени студентима исламске и православне вероисповести. Узорак ће бити стратификован, и обухватиће по две стотине студената живе у северном делу Косовске Митровице и у Новом Пазару. У трећој фази, биће извршена обрада података и њихова логичка провера. Четврту фазу представљаће научно закључивање и писање самог рада.

7. Методе истраживања

Истраживање ће бити вршено применом методе испитивања, и то коришћењем техника теста и анкете. За коришћени инструмент предвиђен је анкетни упитник која сачињава око педесет питања, претежно затвореног типа. Поред анкете користиће се и тест који садржи питања о познавању сопствене религије, као и религије Другог. Оба инструмента биће прилагођени студентима исламске и православне вероисповести. Узорак ће бити стратификован и обухватиће по две стотине студената из северног дела Косовске Митровице и Новог Пазара.

VII ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

КАНДИДАТА: Радица М. Антић, рођ. Недељковић

НАПОМЕНА: /

На основу наведених података о кандидату, Комисија констатује да је Радица М. Антић подобан за израду докторске дисертације.

На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је предложена тема подобна за израду докторске дисертације у области Социолошке науке, ужа научна област Социологија.

На основу наведених података о предложеном ментору, Комисија констатује да је др проф. др Оливера Марковић-Савић и др Зоран Милошевић, научни саветник подобан/на за ментора предложене докторске дисертације.

На основу изнетог, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици да донесе позитивне оцене о подобности кандидата Радице М. Антић и предложене теме докторске дисертације *Димензије религиозности: самоидентификација, религијска свест и религијска пракса студената у мултикултуралној средини - северни део Косовске Митровице и Нови Пазар* а да се за ментора именује др Оливера Марковић-Савић, редовни професор Филозофског факултета у Косовској Митровици, ужа научна област Социологија и др Зоран Милошевић, научни саветник Института за политичке студије у Београду, ужа научна област Социологија.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА
КОМИСИЈЕ

1. 
2. 
3. 
4. 
5. 